

FÓIA DIECESANĂ.

Organ al Eparchiei gr. or. rom. a Caransebeșului.

Apare odată în săptămână: DUMINECA.

Prețul Abonamentului :

Pentru Austro-Ungaria pe an . . . 3 fl. -- cr.
" " " " " pe $\frac{1}{2}$ an . . . 2 " 50 "
" " " " " pe $\frac{1}{4}$ an . . . 14 franci
" " " " " pe $\frac{1}{2}$ an 7 " "

Prețul inserțiilor :

Pentru publicații oficiale, concurse,
edicta etc. tipărite de 3 ori, dacă conțin până
la 150 cuvinte 3 fl., până la 200 cuvinte 4 fl.,
de aci în sus 5 fl.

Correspondențele sunt a se adresa redacției
„FOIA DIECESANĂ” ;
Oră banii de pronomerație și inserțiuni la
Tipografia diecesană în Caransebeș.

Cuprinsul : Circulariul episcopesc către diecesa Aradului. — Cuvântul funebral al Înalt P. S. Episcop al Aradului rostit cu ocaziunea înmormântării. — Adrese de condolință. — Necrologuri din țiare. Continuare. --- Parastasul. — Mulțămita publică a Consistoriului diecesan. --- Conurse. ---

Nr. 590.

Prea onoraților protopresbiteri și administratori protopresbiterali, onoratei preoțimi din eparchia Aradului.

O durere grea și mare a venit peste biserica noastră din întreaga provincie metropolitană, și mai ales peste sora diecesă a Caransebeșului.

Prea demnul și nouă tuturor prea iubitul ei Episcop, Domnul *Ioan Popasu*, după sfaturile cele necuprinse de mintea noastră ale prea înțeleptei prevedințe divine, s'a mutat din această viață trecătoare la cea eternă Duminecă în 5/17 ale curente, în anul 81-lea al vieții, al 52-lea al preoției, și al 24-lea al arhieriei sale, lăsându-ne pre toți în cel mai profund doliu.

Fiind fericitul răposat unul dintre cei mai demni bărbați ai bisericii și națiunii noastre, unul dintre cei mai bogați în fapte mărețe, și în merite pentru biserică, patrie și națiune: detori suntem nu numai al deplânge cu toți, alături cu veduvita sa Eparchie, dar și a-i arăta recunoștința, stima și iubirea ce i-i păstrăm și după moarte.

Spre scopul acesta poftim pre onorata noastră preoțime, ca în Sâmbăta din săptămâna brânzii să se tragă clopotele la toate bisericile, și să se țină s. liturgie cuprindând și pre fericitul răposat în rugăciunile sale și în ectenia morților; ér numele densusului să-l înscrie în dipticile morților dela toate bisericile, spre a fi în vece amintit, precum a și meritat.

În fine mai însărcinând pre p. o. protopresbiteri și administratori protopresbiterali, ca din acest circulariu să trimită fie-cărui oficiu parochial, câte

un exemplariu, spre scire și efectuare, cu binecuvântare arhierescă am rămas

Arad, 9/21 Februarie 1889.

Al vostru tuturor

de binevoitorii :

Ioan Mețianu, m. p.
Episcopul Aradului.

Cuvântul funebral

al În. Prăsânțitului Episcop al Aradului, rostit cu ocaziunea înmormântării.

„Intorcețe sufletul meu într-o odichna ta, căel Domnul bine a făcut ție”.

Când mă-aduc aminte, că nu sînt încă doi ani, când eu tot din acest sânt loc și în prezența unui public tot așa de numeros și distins, am felicitat pre fericitul răposat la frumosul iubileu de 50 de ani al preoției sale; și când consider, că acum ne-am întrunit aici din apropiere și din depărtare, ca și apostolii dela margini, ca să-l deplângem și să-l petrecem la mormânt; când mai euget apoi, că dintre toți jalcicii ascultători eu unul sîm cel mai vechiu cunoscut și coleg al densusului încă de pre timpul, decînd ambii funcționam ca protopresbiteri în locurile nașcerii noastre din părțile Brașovului, de unde voința Celui Preînalț ne-a destinat să luăm asupra-ne sarcina slujbei de Arhieriei în aceste părți îndepărtate: atunci grele dureri mă-cuprind sufletul meu. Și dacă totuș me încere a mai și vorbi ceva la această tristă ocaziune, o fac numai pre basa credinței mele neclătite în cuvintele Domnului: *că sufletele dreptilor eșind din această lume să reîntore érăș într-o odichna sêu fericirea lor*, precum și pre basa convingerii, că toate în lume au o

granită seu un hotar, pre carele nu-l vor trece, și că nu numai oamenii zidiți din carne și oase, dar chiar și ceriul și pământul, soarele, luna și stelele, și toate celelalte făpturi, pre cari le-a creat mâna Celui Preînalt, încă au „hotarul lor, pre carele nu-l vor trece“. Ajunse odată la acel hotar toate se vor schimba, și se vor învechi și se vor sfârși, — numai unul Ddeu fiind neschimbat, fără de început și fără sfârșit, după cuvintele sântei scripturi: *întru început Tu Ddome pământul ai întemeiat, și lucrul mânilor tale sânt cerurile, acelea se vor învechi, se vor schimba, și vor peri, ăra tu același ești, și anii Tei nu se vor împuțina.*

Este mare durerea, ce a cuprins și sufletul meu în momentul de față, jalnică ascultători! pentru-că mut și fără de grai este sieriul, ce ne stă înainte, dar puternic vorbește în fiecare din noi simțimântul de durere și doliul profund, în carele ne-a străpus bărbatul, ale căruia rămășițe pămâtesce le cuprinde acest sieriul. Și durerea mea se potențază, când ved, ce public ales și distins s'a întrunit aici din apropiere și depărtare, când ved jalea și durerea cea mare, când aud plânsul și suspiunul, ce se petrece aici; dar ređimându-me pre tăriia credinței mele: că atunci când omul „ajunge hotarul, pre carele nu-l va trece“ — mormântul nu este decât ușa, carea ne desparte de pământ, ca să ne împreune cu ceriul, și că numai corpurile noastre se întorc în pământ de unde au fost luate, ăr sufletele noastre se înalță la Ddeu, de unde le-am primit — răđimat pe această credință neclătită a mea sper, jalnică ascultători! că voi putea înfrâna durerea sufletului meu, și voi putea să amintesc măcar unele din faptele neuitatului defunct, lăsând istoriei a face o descriere mai completă — și așa se pot revărsa barem cât de puțină mângăere în inima bisericeii și națiunii îmbrăcate în doliu.

Precum se scie, jalnică ascultători! sieriul, ce se află înaintea ochilor noștri, cuprinde rămășițele pămâtesce ale unui bărbat mare, și nouc tuturor iubit, ale unui dignitariu bisericesc, carele prin zelul și faptele sale s'a făcut pre sine îndreptătoriu credinței și chip blândetelor, ale unuia dintre cei mai distinși și mai binemeritați prelați ai bisericeii noastre, ale primului Episcop și întemeiatoriului și regeneratoriului acestei eparchiei, — ale în veci neuitatului Episcop al Caransebeșului Ioan Popasu, carele după un morb scurt, și după împărțășirea cu sântele taine — împărțind celor din jurul seu ultima sa binecuvântare arhierescă — și pronunciând cuvintele: *„toate rămân după mine în ordine bună“* — își dete nobilului seu suflet în mâinile Creatoriului în anul 81 al etății, în anul 52 al preoției și 24 al serviciului seu de Archiereu al acestei eparchiei.

Ar fi dătorința mea, jalnică ascultători! ca la această ocaziune să descriu mărețul trecut al acestui demn Archiereu; dar cine ar putea descrie în asemenea momente grele și printr'o vorbire ocazională trecutul cel bogat în fapte al acestui zelos Archiereu, carele prin o lucrare și

stăruință neobosită într'un timp de preste o jumătate de veac s'a arătat pre sine de unul dintre cei mai vrednici lucrători în viaa Domnului? cine ar putea descrie în un timp atât de scurt multele lui fapte, cari sânt atât de strâns legate de istoria bisericeii și națiunii noastre?

Bărbatul acesta este al istoriei, jalnică ascultători! și numai acest drept și competent judecătoriu va putea pronunța nimeritul verdict asupra vieții și faptelor lui; ăr eu me voi încerca a atinge numai pre scurt unele momente din viața neuitatului defunct.

Fericitul Episcop Ioan Popasu s'a născut la anul 1808 în Brașov din o familie fruntasă și evlavioasă, precum erau fruntașii noștri în acele timpuri. Tatăl seu era un neguțetoriu ales și cu dare de mână, și astfel ar fi potut pregăti pre fiul seu Ioan pentru o carieră mai ușoră și mai mulțămitoare. Observând înse fericitii lui părinți un deosebit talent pentru învățatură, — îl destinară pentru studii mai înalte; și dupăce absolvă cu bun succes studiile gimnasiale și filosofice, la îndemnul și cu binecuvântarea Episcopului de pie memorie al Ardealului Vasilie Moga, îl trimiseră la universitatea din Viena, unde absolvă cu cel mai bun succes științele teologice.

Chiar și după absolvarea științelor teologice, tinerul Ioan după talentele sale și după mijlocele, de cari dispuneau părinții sei, și-ar fi potut alege o altă carieră mai puțin spinosă, decum era cariera preoțescă, mai cu semă în acele timpuri grele; dar densus urmând vocațiunei și creșterii sale încă din casa părintescă, — a preferit a lua sarcina apostoliei, ca una, carea prin sarcinile și greutateile ei și prin lupta continuă cu nenumărate neajunsuri, înalță pe om la virtute și îl face să fie mai productiv și mai spornic întru înaintarea și fericirea neamului seu; și astfel după ce timp scurt funcționă în cancelaria episcopescă ca secretariu, fu chirotonit prin fericitul Episcop Vasilie Moga întru preot pentru o parochie dela biserica sântului Nicolae din Brașov.

Ca preot cu frumoșe pregătiri și cu o rară vocațiune în curând fu instituit de protopresbiter al Brașovului, în care pozițiune i-se deschise un frumos teren de activitate, ăra când cu ajutoriul lui Ddeu din grația Maiestății Sale, gloriosului nostru Împărat și Rege Francisc Iosif I. la stăruințele fericitului și în veci neuitatului Archiepiscop și Metropolit Andreiu Baron de Șaguna și a altor bărbați fruntași ai bisericeii noastre, a reinviat vechia noastră metropolie, și împreună cu acesta și vechia episcopie a Caransebeșului, fericitul răposat ca cel mai demn și mai meritat bărbat din clerul nostru fu desemnat și instituit de primul Episcop al acestei eparchiei, deschidându-i-se astfel un teren și mai vast de activitate.

Ca preot și protopresbiter al Brașovului răposatul în Domnul și-a rădicat monument neperitoriului atât în iubirea și încrederea nemărginită a credin-

6 Februarie 1889.

ciosilor săi, cât și prin școlile elementare înființate la inițiativa sa în întreg tractul protopresbiteral al Brașovului, dar mai cu seamă prin opul său mare, prin înființarea falnicului gimnasiu român din Brașov, carele augmentat cu o școală reală și comercială, precum este astăzi, formeză cu drept cuvânt fala și mângâierea bisericeii și neamului nostru, și în carele funcționează și astăzi ca profesori mulți bărbați crescuți la îndemnul și sprijinul dânsului. În aceeași măsură în care a lucrat răposatul la rădicarea învățământului, a stăruit și la rădicarea clerului și poporului său tractual.

Ca Episcop al acestei diecese, răposatul la intrarea sa în funcțiune n'a aflat nici cele mai neapărat trebuincioase, n'a aflat nici locuință, nici cancelarie, nici vreun fond, nici institut preparandial, nici teologic, nici puterile spirituale trebuincioase pentru conducerea Episcopiei, care după menițiunea ei chemată este a fi un centru de lumină și cultură, și astfel dânsul a trebuit să îngrijescă de toate și să-le procure pre toate, dela lucrul cel mai mic până la cele mai mari.

Și dacă astăzi biserica noastră după voința lui Ddau dispune de o Episcopie, carea funcționează în ordine, și este provădută cu toate puterile și instituțiunile necesarii pentru o funcționare regulată și spornică a organismului acestei eparchii; — dacă eparchia Caransebeșului dispune de o reședință episcopescă, de o tipografie și librărie diecesană, de un institut preparandial și teologic, inzestrat cu puteri didactice alese, și deplin corespunzătoare trebuințelor timpului nostru, și dacă s'a făcut și începutul unui fond preoțesc și altele, atunci sper că nu esagerez, jalnici ascultători! când constat, că — cu excepțiunea părții din fondurile foste comune, primite în 1884, — tot ceia-ce are astăzi diecesa Caransebeșului atât aici în centru, cât și multe îmbunătățiri efeptuite în diferite părți ale eparchiei: cum sunt între altele și creșterea și pregătirea mai multor tineri aici și în străinătate, o mai bună creștere a preoției conform cerințelor timpului, rădicarea de școle noue, ameliorarea dotațiunei învățătorescii, regularea și sporirea averilor bisericescii, și altele multe, cari nu se pot espune într'o vorbire ocașională — sunt tot atâtea fapte și creațiuni, prin cari defuctul și-a încununat viața sa ca Episcop al acestei eparchiei.

(Va urma).

Adrese de condolență

cătră Consistoriul eparchiei Caransebeșului.

5 Februarie 1889.

Escelenția Sa Metropolitul *Miron Romanul*:

Pătruns de durere me unesc cu bunii noștri Caransebeșeni în doliul ce-l îmbracă la mórtea bunului lor arhieru. Ddau să-l încununeze cu cununa dreptilor și să iea în scutul său eparchia văduvită.

Din partea Consistoriului archidiecesan în Sibiu:

Consistoriul archidiecesan, întrunit adî în ședință plenară. Ve însoțesc în durerea, cu care petreceți pe bunul vostru archiepiscopiu la mormântul, preste care posteritatea cu grațitudine va impleti din însăși meritele lui cunună nevastătoare.

Présântitul Episcop al Aradului *Ioan Mețianu*:

Participând și eu din suflet la grava durere a dieceseii cauzată prin încetarea din viață a preademuului ei archiepiscop, rog ceriul să-i aline marea durere. Marți dimineța sosesc și eu acolo.

Înalt Présântitul Metropolit al Bucovinei și Dalmației *Sivestru*:

Adormirea în Domnul a Présântitului Episcop Ioan Popasu întristându-me adênc, binevoiti a primi condolenta mea și a Consistoriului pentru perderea scumpului archiepiscop al eparchiei Caransebeșului, a căruia nume se va înregistra în dipticurile bisericelor bucovinene.

Pr. S. Episcop sêrbesc al Timișorei *George Brancovics*:

A nagyérdemü püspökük elhunyta alkalmából fogadja rokonegyház öszinte részvételi kifejezését. Isten nyugosztalja a boldogultat.

Dl *Titu Maiorescu*: (București).

Rog exprimă verișorelor precum și domnului și dómnei Bartolomei adêncă mea durere pentru perderea veneratului Episcop Popasu și părerea de rău, că nu pot asista la înmormântare.

Dna *Emilia Maiorescu* măr. *Humpel*: (Iasi).

Die traurige Nachricht hat mich auf das schmerzlichesten berührt, bin durch meinen Beruf leider verhindert am Begräbniss Theil zu nehmen.

Const. Popasu: (Brașov).

Regret încetarea din viață a scumpului meu unchiu, dar sôm pré slab a lua parte la înmormântare.

Dl *Bugarški*: (Sibiu).

Primind jalnica știre despre mórtea neuitatului Episcop, Vê rog să fiți la locul cuvenit interpretul celor mai adênci condolențe ale familieii noastre.

Dl *St. Iosif* directorul gimnasial din Brașov:

Corpul didactic dela școlile centrale române d'aici adênc mișcat exprimă condolența sa pentru marea perdere îndurată de biserică și națiune prin mórtea venerabilului Episcop Popasu.

Comandantele stațiunei militare din Caransebeș dl vicecolonel *F. Preiss* se înfățișe la președintele Consistoriului din însărcinarea telegrafică a Escelenției Sale dlui comandante de corp de armata din Timișora contele *Cristof Degenfeld* spre a da spresiune condolentei sale la mórtea nobilului principe bisericesc, ce a fost pătruns de cele mai înalte sentimente și a căruia inimă a fost totdeuna cu căldurose simpații cătră statul ostașilor, și totodată al representa la actul funebral al înmormântării. (Durch den Tod des edlen, hochsinnigen Kirchenfürsten, der stets ein warmes Herz für den Soldatenstand beurkundete, tiefge-

rührt, an den so schweren Verluste meine warme Theilnahme auszudrücken, und mich bei den Trauerfeierlichkeiten zu vertreten).

II. Sa Dl *Eugeniu Mocsony*:

Scirea despre mórtea iubitelui și mult meritatului nostru Episcop m'a întristat foarte. -- împărtășiți neamurilor fericitelui condolența cea mai sinceră.

II. Sa. Dl *Alessandru Mocsony*:

Scirea ne-a întristat. Când e înmormântarea?

Familia Trapşa: (Graz).

Încheierea vieții Pre Sântiei Sale întâiului Episcop Ioan Popasu ne umple de întristare. Esprimăm condolența ferbinte la pierderea acésta grea.

6 Februarie 1889.

Protrul *Trifon Miclea*:

Plâng și me tânguesc împreună cu tractul meu după prea bunul, prea demnul nostru Arhiepiscop. Sosind dela Panciova primiiu trista telegramă. Nu mai pot ajunge la înmormântare.

II. Sa Dl *Alexie Patyánszky*:

Fogadia a főtisztelendő káptalan meleg és mély részvétém nyilvánítását szeretett püspök ur ö méltósága elhunytá alkalmából. Isten nyugasztalja békében.

Corpul învătăit: (Seliste).

Participăm la adénca jale ce a cuprins de nou națiunea, biserica și școla română prin pierderea neuitatului Popasu.

Societatea *P. Maior*:

Plângem împreună cu biserica ortodoxă și națiunea română decedarea demnului și primului Episcop al Caransebeșului Ioan Popasu, membru onorar al societății noastre.

Preotul *Aron Bartolomei*:

Vestea despre mórtea preabunului Episcop m'a umplut de durere. Vă exprim condolința tuturor.

Bibel:

Mein tientes Beileid zum Ableben seiner bischöflichen Gnaden des Herrn Bischofs Johann Popasu.

Dl Dr. *Jul. Pușcariu* și socia:

Primiți condolența noastră cea mai profundă.

Adronic Babeț din Iam:

Primiți adénc simțită condolență pentru neuitatul nostru Arhiepiscop.

Dl Major c. r. *Gustav v. Schwerenfeld*:

Ich erlaube mir meinen aufrichtigen Schmerz auszudrücken über den herben Verlust, welchen nicht nur die Diöcese erlitten hat, sondern Jederman, der die Ehre hatte, Seine bischöfliche Gnaden zu kennen, der nur Vereherer und Freunde -- keine Feinde haben konnte vermöge seines edlen Charakters.

Dl *P. Rotariu*:

Deplâng pierderea grea a diecesei. Cu pietate venerez memoria adormitelui în domnul și binemeritatului prelat Ioan Popasu. în veci pomenirea lui.

Baronul *Iván Sztojánouits de Latzunás* și maica sa *Constanța Sztoianouits--Millutinouits*:

esprimă pré veneratului Consistoriu cea mai sinceră condolință la mórtea présântitului Episcop Popasu.

Dl *Vulcan Matheiu*:

Cu mare durere aflu din gazete mórtea mult meritatului, preaiubitului, binefăcătorului Arhiepiscop Ioan. primiți și din parte-mi expresiunea celei mai adénci dureri.

Membrul casei magnaților din Viena *Nicolau Dumba*:

Gestatten mir einem hochwürdigsten Consistorium meine inigste Theilnahme an dem schmerzlichen schweren Verluste, welcher Sie und die Nation erlitten, aussprechen zu dürfen.

Dna *E. Manziarly* proprietăresă în Dălinesei:

Die Nachricht des Todes Seiner bischöflichen Gnaden hat mich auf das schmerzlichste berührt. Ich bitte den Ausdruck meiner aufrichtigen Theilnahme entgegen zu nehmen. Mitfolgenden Krauz bitte ich als Zeichen meiner Verehrung auf das Grab zu legen.

Calinescu, Vicepreședintele comitetului societății literare române bucovinene:

Comitetul societății pentru cultura și literatura română în Bucovina exprimă din ședință condolința adéncă pentru répausarea membrului ei onorariu ilustrului patriot român, destinsului arhiepiscop Ioan Popasu.

(Va urma).

Necrologuri din diare.

(Continuare).

Biserica și școla din Arad serie:

Trista scire respândită ca și un fulger Dumineca trecută despre mutarea din acéstă vieță a valorosului prelat al bisericeii române, a Pre Sântiei Sale, părintelui Episcop al Caransebeșului *Ioan Popasu*, -- a străpus biserica și poporul român în cel mai profund doliu.

Plângem, pentru că lacrémile, ce es din ochii inimilor noastre să alineze, încât este acésta cu puțință, durerea pentru acéstă însemnată pierdere.

Plângem, pentru-ca urmele, ce le vor lăsa lacrémile vęrsate pre fețele noastre, să ne păstreze în veci amintirea bărbatului, care a luptat cu bărbăție mai bine de o jumătate de veac în agrul Domnului pentru înaintarea bisericeii și nómului românesc.

Plângem, ca prin lacrémile noastre să se dovedescă, că seim prețui faptele și ómenii de fapte.

Plângem, pentru ca din lacrémile noastre să se vadă și vecinic să se cunoască, că voim să învătăm din vieță prelatului, care să desparte de noi, și toți de o potrivă voim să-l urmăim pre terenul faptelor.

Plângem, dar plângénd nu ne-am uitat, că tu Dónne eșei, carele ai chemat la tine pre demnul servitoriu al altariului tđu, ca să afe în cerescele tale locașuri locul de odichnă, pre carele nu l'a putut afla aici pre pământ. Tu ești Acela, carele l'ai ales, și l'ai dăruit sântelor tale

bisericii. Tu ești acela, carele ai binevêit a-l însoți cu ajutorul tău cel puternic în toate zilele vieții sale. Tu ești Acela, Căruia, Ți-mulțămim frumoșele fapte, pre care cel mutat dela noi le lăsă de moștenire bisericii și poporului Tău!

Ție ne plecăm. Ție ne închinăm și ca în totdeauna, și în fața acestei grele cercări, cu care ai dispus a cerca biserica și poporul tău ne supunem voinței tale ce năpătrunse de mințea noastră omenescă!

Ție ne rugăm cu lacrimi ferbînți și cu genuchi plecați, ca pre cel mutat dela noi, pre servul tău, pre Arhiepiscopul Ioan, precum l'ai ales, până când a fost pre pământ, să-l primești în locașurile tale între aleșii tăi, cari din veac bine Ți-au plăcut Ție, ér pre noi, cei cari după voia ta sântem rămaș aici, să ne miluesci, și să ne mântuesci ca un iubitor de omeni.

În veci amintirea lui!

Tot Biserica și Școala din Arad:

Din viața și operele fericitului Episcop Ioan Popasu.

S'a stîns o viață de om, și biserica și întrégă lumea românescă a luat doliul.

Pentru ce?

De bună sémă, pentru că omul acesta a fost de o deosebită valóre, și valórea lui se póte vedea și apretui numai privită de pre marginea morméntului lui.

A voit Ddeu, ca în această situațiune să ne găsim astăzi toți cei ce l'am iubit, toți aceia, pentru cari fericitul Episcop *Ioan Popasu* a lucrat neobolit o viață întrégă, pre carea Ddeu o destinase să fie sentinelă a bisericii și némului românesc un timp de o mai bine de o jumătate de veac.

El s'a dus dintre noi, dar ómenii ca densusul nu mor nici odată. Atât parochul și protopopul de odinioară al Brașovului, cât și primul Episcop al Caransebeșului va trăi vecinic prin faptele sale mărete în siml bisericii și și poporului român.

A trăit în timpuri grele acest om, dar inima lui mare, iubirea sa nemărginită față de biserică și popor, și mințea sa luminată, carea calcula pre decii și sute de ani înainte, — l'a făcut să ósă biruitoriul din greúă și neîntreruptă luptă a vieții sale publice jertfite pre altariul bisericii și natiunii sale.

Analísând această viață vom afla la activa ei fapte, cari a dat direcțiune desvoltării noastre bisericesti și natiionale.

Opul cel dintăi, prin carele și-a încununat defunctul viața și și'o-a făcut neperitoare este falnicul gimnasiu român din Brașov, seu precum se esprima densusul „Ierusalimul românesc din Brașov“.

Dar ómenii de valórea densusului nu se mulțamesc nici odată pre calea progresului și încurajați de succesele obținute merg cu stăruință înainte.

Și acest „înainte“ l'a caracterisat pre defunctul în tot cursul vieții sale.

Fericitul Popasu este născut în Brașov la anul 1808. Părinții săi Ioan și Stana, veniți și domiciliați în Brașov

din comuna Valenii de munte din România, erau ómenii bogăți intru frica Domnului. Și această bogăție a lor a decis asupra întregii vieți a fiului lor Ioan.

Studiile gimnasiale le făcu réposatul parte la gimnasiul săsesc din Brașov, parte la gimnasiul romano-catolic din Sibiu. La anul 1832 termină studiile filosofice în Cluș, — ér după acesta merse la facultatea teologică din Viena, unde în timp de 4 ani absolvă cu cel mai bun succes studiile teologice.

Reîntorcénd în Transilvania ténurul Popasu fu numit de Episcopul Ardealului de atunci, fericitul intru aducere aminte Vasiliu Moga de secretariu episcopesc. Nu mult după acesta fu chirotonit intru preot și instituit ca paroch la biserica sântului Nicolae din Brașov. Încă în acelaș an 1837, și anume după doue luni dela chirotonia sa intru preot, fu chirotesit și instituit ca protopresbiter al Brașovului. Din momentul acesta începe viața publică a defunctului, cea atât de bogată în fapte.

Când a ocupat defunctul scaunul de protopresbiter al Brașovului poporul român din acel oraș în număr cam de 10,000, și cu mulți fruntași, mai cu sémă neguțători veniți din România și domiciliați în Brașov — nu avea, decât o singură școlă, așa numita școlă a dascălului Lache dela biserica sântului Nicolae din suburbiul Scheiu. Acestă școlă chiar pentru slăbiciunea ei a devenit epochală în istoria desvoltării școlilor noastre din Brașov. Dascălul Lache era paraclisierul (crásnicul) bisericii din Brașov, și în o odaie a locuinței sale, situată în curtea bisericii aduna în órele sale libere prunciul din apropiere, cari aici cu un metod de tristă aducere aminte abea în câți-va ani, puteau învăța să scrie, și să cetéscă.

Atâta școlă a aflat Popasu la intrarea sa în funcțiune ca protopop al Brașovului.

Cuprins de un dor nesațios de a lucra cu sporin în agrul Domnului ténurul protopresbiter se dedică cu totul causei instrucțiunii poporului, și după-ce în decurs de câți-va ani prin o ținută demnă și prin frumoșele sale predicii își câștigă încrederea poporului, concepu ideia măreță, dar chiar de marele Șaguna dechiarată de prea eutezată: de a-înființa un gimnasiu confesional din Brașov.

Erau pre atunci în Brașov o sémă de bătrâni venerabili, precum: frații Iuga, frații George Ioan, Orghidan, Jippa, Lacea, Ciureu, Voinescu, Bucur Pop, Mitru Oțoțol și alții — pre cari protopopul Popasu prin vorbirile sale pētrundătoare îi sciu să-i animeze și însuflețescă pēntru ideia înființării unui gimnasiu, încât acestia toți și împreună cu densusul întreg Brașovul și jurul se pun alătura cu demnul lor protopop și lucréză, ca trup să se facă ideia înființării unui gimnasiu.

Protopopul Popasu prin cuvintele sale dulci și prin predicete sale pētrundătoare sciu să însuflețescă intru atâta publicul românesc pentru scopul acesta sublim, încât mai că n'a rămas om în Brașov și jur, carele să nu fi contribuit cu denariul său pre altariul culturii noastre natiionale.

Prin această însuflețire s'a înființat mai întâi o școlă elementară cu patru clase, éră la anul 1854 se ridică pre frumosul loc dintre cetatea Brașovului și suburbiul Scheiu,

numit Groaver. — falnicul palat al muselor. gimnasiul român din Braşov.

Mai întâiu funcţionează acest gimnasiu ca gimnasiu inferior cu patru clase, având de vrednici muncitori pre fericirii profesori: Gavriil Munteau, Vasiliu Oroian, Iosif Barac şi pre emeritul profesor dl David Almaşan.

Fot în acelaş timp se înfiinţează în întreg protopresbiteratul Braşovului la stăruinţa şefului tractual şcole bune cu învăţători apţi şi bine cualificaţi.

De odată cu înfiinţarea gimnasiului protopopul Popasu trimite tineri bun la universităţile din străinătate, spre a se prepara pentru cariera de profesori. Şi când aceşti tineri, dintre cari numim aici pre actualul director gimnasial, dl Stefan Iosif, pre fericirii întru aducere aminte: profesorul şi directorul Dr. Ioan Meşota, Dr. Georgiu Petran şi Dr. Nicolau Popu — când aceşti tineri se întorc din străinătate cu tître şi graduri academice. — gimnasiul se măreşte, deschidându-se successive clasele superioare, ér la anul 1867 dă bisericeii şi naţiunii primul seu tribut prin cei dintâiu abiturienţi eşiţi din această şcolă românească.

Protopopul Popasu numai era acum în Braşov să-şi vadă cu ochii fructele ostenelelor sale. Biserica îl înălţase la scaunul de episcop în nou înfiinţata eparchie română a Caransebeşului; şi cel dintâiu examen de maturitate îl conduse fericitul întru aducere aminte Archiepiscop şi Metropolit Andreiu, carele rămase încântat şi deplin mulţămit de progresul aflat în această şcolă.

Dar séménţa bună nu se perde, ci aduce totdeauna rodurile şi darurile sale. Şi românii braşoveni continuând opul început augmentară edificiul gimnasial, ridicară pre lângă gimnasiu o şcolă reală inferioară şi o şcolă comercială.

După restaurarea Metropoliei noastre autonome şi reînfiinţarea eparchiei Caransebeşului, protopopul şi archimandritul Popasu prin diploma imperială din 6 Iulie 1865 fu numit episcop al Caransebeşului.

În 15 August 1865 fu chirotonit întru Archiereu de Metropolitul Andreiu bar. de Şaguna asistat de episcopul Aradului Procopiu Ivacicovici, ér în 31 Octomvrie s'a instalat sərbătoreşte în scaunul episcopesc.

Asupra activităţii defunctului ca Episcop, credem, că de astădată este de ajuns a provoca la iubirea clerului şi poporului seu manifestată cu ocasiunea jubileului de 50 pe ani, precum şi la mórte, — apoi a lăsa să vorbescă faptele şi creaţiunile sale: institutul teologic şi cel preparandial, tipografia şi librăria diecesană, reşedinţa episcopescă, organisarea consistoriului, tinerii cei mulţi crescuţi cu ajutorul densusului şi altele, cari tóte mărturisesc, că cine a fost bărbatul, pre carele provedinţa l'a chemat dela noi.

Dar lăsând vieţa şi faptele acestui bărbat judecăţii istoriei, depunem o lacrimă de durere pre mormântul aceluia, carele prin faptele sale a rămas nemuritoriu în sinul bisericeii şi poporului seu.

Lumitătorii scrie:

Ioan Popasu Episcopul eparchiei gr. or. rom. din Caransebeş, fostul archiepiscop şi metropolit, *ales în regulă*,

al metropoliei gr. or. rom. din Ardeal, Ungaria şi Bănat, venerabilul octogenariu, etc. etc. — s'a mutat la cele eterne!

În Dumineca trecută, la 2 óre după meşul nopţii cruda mórte tăie firul vieţii bunului episcop şi îmbrăca în doliu diecesa dreptcredincioasă a Caransebeşului.

Jalea va fi însă nu numai a diecesei văduvite, ci şi a româniei întregi orientale din această monarchie, pentru că adormitul în Domnul a fost unul dintre acei bărbaţi ai noştri, carele nu numai prin faptele sale, ci şi prin inima, activitatea şi vieţa sa a fost un om al întreg némului seu.

Decedatul Ioan Popasu, *ca om*, a fost o inimă dintre cele mai nobile: plină de îndurare, de blândetă şi de iubire pentru fie-care fiinţă românească precum şi pentru causele comune bisericesci. Multe, fórte multe dureri a vindecat, şi multe lacrimi a alinat în vieţa.

Ioan Popasu, *ca român*, a avut un rar zel pentru interesele bisericesci-culturale şi naţionale.

Ca *biserican* decedatul a fost fórte fidel şi adict credinţei şi bisericeii sale.

Când sórele desceptării noastre naţionale resărise dintru început, atunci neuitatul Ioan Popasu se afla în micul gremiu al acelor bravi ai noştri, cari séménau şi cultivau grădina naţională română, a cărei plante, sădite şi încolţite în gremiul bravilor noştri, încă şi astăzi produc fructe nutritóre. Érá când, spre finea vieţii, ceriul naţiunii de nou se innoră, şi tresnetele şi fulgerile începură a lovi, nu a rare ori, în progresul nostru cultural-naţional şi în instituţiunile noastre bisericesci, atunci Ioan Popasu stetea neclătit la locul seu şi de bună voie nu a cedat, duşmanului mâna sa nu i-a întius, slugă órbă nu i s'a făcut. Dacă scumpul decedat nu putu face mai mult, decât atáta, n'a putut să înfrângă atacurile, nici se spargă norii, — lumea scie ca spre acesta nu i-a lipsit voinţa ori priceperea, ci i-i lipsiau puterile tísice, slăbite prin anii etăţii.

Ioan Popasu, *ca Episcop*, încă are fapte, cari i-i vor înfrumşeşa biografia şi câte-va pagine din istoria dezvoltării noastre culturale şi naţionale bisericesci.

Étă pe scurt fiinţa, carea se desparte de această lume păcătósă! Étă inima ce de adă incolo nu va mai palpita nici va mai încălđi pe nime! Étă motivele pentru carea jalea devine generală la români, şi pentru cari ochii credincioşilor şi recunoscătorilor se vor umplea de lacrimi, din cauza despărţirii eterne!

Dormi în pace umbră măreţă! Ceriul te va binecuvénţa.

Fie-ţi în veci ţérina usoră şi memoria neperitóre!

Temesvarer Zeitung, un diar ultraguvernemental scrie în 18 şi 19 Februarie nou:

„Éri înainte de améđi primirám jalnica scire din Caransebeş, că Episcopul român gr. or. de acolo Ioan Popasu a răposat. Deja în numărul din urmă am relatat despre starea fără speranţă a veteranului principe bisericesc. Scirea dar despre mórtea lui nu ni-a venit neaseptată. Popasu a fost un bărbat de înaltă erudiţiune, carele tótă vieţa

sa și toate mijlocele, ce i-a stat la dispozițiune, le a sacrificat rēdicării culturale a naționalității sale. Politicii din Caransebeș au știut să-l câștige de multe ori pentru demonstrațiunile lor politice, cu toate acestea el n'a eșit din rezerva aceia, ce i-o-a dictat demnitatea lui preotēscă. Bunătatea inimii lui nu i-a dat acea putere „incât să se pōtă subtrage cu energie de sub influințele naționalistilor din împrejurul lui“. Urmēză notițe scurte biografice. Țră în numērul următoriu i-sē telegrăfează din Caransebeș: „Jalea pentru decedarea simpaticului principe bisericesc este generală. Ca arhipăstoriu în etatea lui înaintată era o persoană venerabilă de o rară frumsețe. Așezarea pe catafale s'a îndeplinit cu mare pompă și astrucarea o va sēvirși Episcopul Aradului Ioan Mețianu cu asistință numărōsă“.

(Va urma).

Parastasul.

Parastasul pentru odihna sufletului în Domnul adormitului nostru Archipăstoriu *Ioan Popasu* său celebrat în Caransebeș Duminecă în 12/24 Februarie a. e. la 10 ore dimineța în biserica sftului Ioan din cimiteriu, unde se află depuse rēmășițele pămēntesci ale fericitului și în veci neuitatului Archiereu prin Prē Cuviosia Sa Părintele protosincol Filaret Musta, asistat fiind de protopresbiterul Andreiū Ghidiu, directorul de teologie Dr. Iuliu Olariu, parochul Ioan Stoian și profesorul de tipic G. Petrescu. Responsoriile le-a dat corul elevilor institutului teologic-pedagogic.

Biserica acēsta s'a dovedit de prea îngustă pentru un public atāt de numărōs, pentru-că tot ce are Caransebeșul mai intelegent și distins au venit să-și arēte stima și recunoștiința la momēntul, în care zace corpul în care odinioară bătea o inimă atāt de nobilă, care a fost condus de un suflet mare și luminat.

Intrând în biserică privitoriu în dată a potut observa, că în internul acestei biserici, care de altădată avea o înfățișare modestă, a trebuit să se întample o mare schimbare. Altariul, scaunul episcopesc și lustrele toate sunt îmbrăcate în vël negru, Țr frontariul altariului și părății bisericii sunt decorați cu o mulțime de cununii de o frumsețe admirabilă, între care mai amentim cununa sosită după înmormēntare dela *familia Pușcariū din Budapeșta*. Înbrăcăminte neagră și fețele întristate ale celor prezenți ne spuneau, că biserica acēsta, care numai la rare ocașuni este cercetată, de astădată este locul unei mari și jalnice sērbători...

Ochii nostri obicinuiți la ocașuni sērbătorești a-sē desmerda în privirea unei figuri imponente foarte simpatice, cu o față senină, privire blândă, în care se reoglanda o nemărginită bunētare de inimă, cu plete, pēr și barbă albă ca neua, care din scaunul episcopesc împărța binecuvēntări și de astădată involuntariū sē îndreptară în partea, unde se află scaunul episcopesc. Dar oh! ce privilese întristătoare, scaunul e acoperit cu vël negru, Țr în locul figurei celei sim-

patice sē află o cunună mare de flori, acați albi și galbini, de care sē află animată o pantlică lungă pe care stă scris cu litere negre: „*Adēnc jelitoriul Consistoriul diecesan. În memoria bunului Archipăstoriu*“.

Ochii nostri sē umplură de lacrimi, căci rana, ce s'a făcut în inimile nōstre prin mōrtea prea iubitului nostru Archiereu, este încă prōspetă și încă sângerează.

El, cel mult iubit și stimat de ai seși și de străini a părăsit pentru totdeauna scaunul, ce timp de 24 de ani l'a ocupat cu multă demnitate; el aū lāsat acest scaun în jale și numai bunul Ddēu știe cât va trebui să jelsecă, până ce își va da de un stăpân, care să-l ocupe cu o asemenea demnitate?

Abea doi pași dela scaunul episcopesc înaintea ușilor împērătesci sē află culcată la pământ o cruciuliță neagră pe care sunt scrise cuvintele: „*Archiereul Ioan*“. Aici sub acēstă cruciuliță într-o reședință îngustă și întunecōsă odihnesce cel dintăiū și cel mai bun episcop român al diecesei Caransebeșului, Ioan Popasu.

Și chiar dacă n'am sci, că cine au fost archiereul Ioan și că ce fapte nobile și mărețe aū sēvērșit el în calea cea lungă a vieții sale, numărōsele cununii cu inscripțiunile lor caracteristice, ce sunt afișate pe frontariul altariului și pe părății principali ai bisericii, ne-ar fi de ajuns spre a afla, că clerul, învățătorimea, credincioșii și toate aședēmintele nōstre culturale din diecesă aū pierdut în el pe cel mai mare sprijinitoriu al lor.

Mulțămită publică.

Perderea cea mare, care a suferit-o întreaga diecesă a Caransebeșului prin reposarea întâiului și mult iubitului ei Archiereu este adēnc simțită.

În momentul celei mai mari dureri sufletești Consistoriul diecesei române gr. or. a Caransebeșului consideră ca o mângăere datorința, ce vine a și-o împlini, exprimând cea mai adēnc simțită mulțămită tuturor oficiilor, autorităților publice, corporațiunilor și societăților precum și demnilor reprezentanți ai acestora pentru ultimul onor dat neuitatului nostru Archiereu prin participare la ceremoniile funebrale ale înmormēntării.

Caransebeș în 16/28 Februarie 1889.

Consistoriul eparchial:

Filaret Musta,
Președintele consistoriului.

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învățătoriu la școala confesională gr. or. română din comuna bisericescă *Sintesci*, protopresbiteratul Făgetului sē eserie acum a două ore concurs cu termin de 30 de zile începēnd dela prima publicare în „F'Ōia diecesană“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. În bani gata 184 fl. 80. cr.

2. 29.52 hectolitre de cucuruz în bômbe.
3. 32 metri de lemne în natură.
4. Spese de scripturistică 5 fl.
5. Pentru conferințe 10 fl.
6. 4 jugere 600 stênjenî loc de fên.
7. Locuință liberă cu $\frac{1}{2}$ juger grădină.

Cei-ce doresc a ocupa acest post învățătoresc au să-și subșternă recursele ajustate cu documentele necesarii conform statutului organic și regulamentului pentru organizarea învățământului adresate comitetului parochial din Sintesci, la oficiul protopresbiteral gr. or. român al Făgetului până la terminul deschis.

Comitetul parochial dorește, ca recurenții să se prezinte în vre-o duminică sau sârbătoare în sânta biserică spre a-și arăta dexteritatea în cântare și tipic.

Vor fi preferiți acei competenți, cari vor avea deplină cunoștință în musica vocală spre a putea instrua și conduce corul, care să va înființa având alesul învățătoriu a suporta și oficiul cantoral.

Sintesci, din ședința comitetului parochial ținută la 7 Ianuarie 1889.

[7] 1—3

Comitetul parochial.

În conștelegere cu mine: *Sebastian Olariu*, protopresbiter tractual.

CONCURS.

Strămutându-se preotul Ioan Velovan dela parochia din Jebel de capelan în comuna Rusberg în urmarea ordinațiunei V. Consistoriu din Caransebeș dtdo 14 Decemvrie 1888 Nr. 1106 B. să escrie concurs pentru îndeplinirea definitivă a parochiei devenite vacante de clasa a III-a din comuna Jebel cu termin de recurs până la finea lui Martie a. c. st. v.

Emolumentele împreunate cu această parochie sânt:

1. Una sesiune comasată constătătoare din 33 jugere pământ arătoriu.

2. Stola îndatinată dela 164 de case.

Doritorii de a ocupa această parochie au să-și trimită recursele instruate conform stat. org. și regulamentului pentru parochii și adresate comitetului parochial pré on. d. protopresbiter Alesandru Ioanovici în Jebel până la terminul indicat.

Dela recurenți să cete a să presenta în s. biserică în vre-o Duminică sau sârbătoare în s. biserică spre a-și arăta dexteritatea în cântare și oratorie.

Dintre recurenți vor fi preferiți aceia, cari vor fi versați în musica vocală și vor fi în stare să conducă și corul vocal deja înființat.

Jebel, din ședința comit. par. ținută în 12 Februarie 1889.

[8] 1—3

Comitetul parochial.

În conștelegere cu protopresb. tractual concerninte.

CONCURS.

Pentru ocuparea postului învățătoresc cu limba de propunere română și magiară, la școala comunală din comuna *Globurêu* să deschide concurs:

Emolumentele legate cu acest post sânt:

Salariul anual 200 fl. v. a.

24 metri de lemne de ars.

Cortel bun în natură cu grădină de legume.

Recursele provădute cu timbru de 50 cr. compuse în limba magiară și adresate înaltului Ministeriu de cult au să se trimită până la finea lui Februarie 1889, la *comitetul administrativ al comitatului Caras-Severin în Lugos*.
Învățătoriu denumit e îndatorat a purta și cântările bisericesci după ritul gr. or. [4] 3—3

Plugova, 11 Februarie n. 1889.

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de învățătoriu la școala confesională gr. or. română din comuna bisericescă *Drașinesci* cu filia *Mutnicul-mic*, protopresbiteratul Făgetului, să escrie concurs cu termin de 30 de zile începând dela prima publicare în „Fôia diecesană“.

Emolumentele împreunate cu acest post sânt:

1. În bani gata 164 fl.

2. 12 Htl. grâu și 24 Htl. cucuruz.

3. Pentru scripturistică 8 fl.

4. Pentru conferință 10 fl.

5. Pentru lemne de încălțit pe sama școlei și a învățătoriuului 48 fl.

6. Locuință liberă cu folosirea grădinei școlei de $\frac{1}{2}$ juger.

Cei-ce doresc a ocupa acest post învățătoresc au să-și subșternă recursele ajustate cu documentele necesarii conform statutului organic și a regulamentului pentru organizarea învățământului, adresate comitetului parochial din *Drașinesci*, la oficiul protopresbiteral gr. or. român al Făgetului până la terminul deschis.

Drașinesci, din ședința comitetului parochial ținută la 15 Ianuarie 1889.

[5] 3—3

Comitetul parochial.

În conștelegere cu mine: *Sebastian Olariu* protopresbiter tractual.

CONCURS.

Pe basa decisului consist. dtdo 3/15 Decemvrie 1887 Nr. 703 să publică concurs pentru întregirea definitivă a postului învățătoresc la școala confesională gr. or. rom. din comuna *Birda* protopresbiteratul *Jebelului* până la finea lui Martie a. c.

Emolumentele împreunate cu acest post sânt:

1. În bani gata 122 fl. v. a.

2. 15.50 Htl grâu și 15.50 Htl cucuruz.

3. Pentru scripturistică 5 fl.

4. Pentru conferință 8 fl.

5. 2 jugere de livadă fânaț.

6. Locuință liberă cu 2 chilii, cuiună și cămară și folosirea grădinei școlei de $\frac{1}{2}$ juger intravilan.

7. Dela înmormentări unde va fi poștit 20 cr.

Doritorii a ocupa acest post învățătoresc au să trimită recursele ajustate cu documintele necesarii conform stat. org. și regulamentului pentru organizarea învățământului adresate comitetului par. din *Birda* la oficiul protopresb. gr. or. rom. al *Jebelului* până la terminul sus indicat.

Birda, în 5 Februarie 1889.

[6] 2—3

Comitetul parochial.

În conștelegere cu mine: *Alesandru Ioanoviciu*, protopresb. tractual.